

для роботи із засудженими, зокрема психологів і педагогів [11, с. 43];

б) здійснити зміни в нормах кримінально-виконавчого законодавства, які були би спрямовані на ліквідацію корупційної складової.

Висновки. Будь-які реформи не слід проводити хаотично, треба розробляти чіткий план дій, який мав би безперервний характер. Реформи не можуть зупинятися в часі, бо все те, що набувалося раніше, втрачає сенс.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Деякі питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції : постанова Кабінету Міністрів України від 18 травня 2016 р. № 343 // Офіційний вісник України. – № 42. – Ст. 26, 27.
2. Про ліквідацію територіальних органів управління Державної пенітенціарної служби та утворення територіальних органів Міністерства юстиції : постанова Кабінету Міністрів України від 18 травня 2016 р. № 348 // Офіційний вісник України. – № 44. – Ст. 37–39.
3. Про організацію виконання рішення колегії Державної пенітенціарної служби України від 29 січня 2016 р. № 1 РК : затв. наказом ДПТС України від 05 лютого 2016 р. 27/ОД – 16. – К. : ДПТСУ, 2016. – 43 с.
4. Левчук Є.М. Кримінологічна характеристика особи, яка вчиняє злісну непокору вимогам адміністрації установ виконання покарань / Є.М. Левчук // Міжнародний науково-практичний журнал «Закон і життя». – 2016. – № 4 (292). – С. 63–67.
5. Про надзвичайні події та правопорушення, учинені персоналом Державної кримінально-виконавчої служби України протягом I-го півріччя 2016 року та заходи щодо їх попередження : вказівка ДПТС України від 21 квітня 2016 р. № 5/6-1594-Пл/2-16. – 8 с.
6. Дука О.А. Вимоги до персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України: професійний та морально-етичний аспекти / О.А. Дука // Юридична психологія. – 2015. – № 1. – С. 120–128.
7. Колб О.Г. Можливі перспективи реформування Державної кримінально-виконавчої служби України / О.Г. Колб, К.А. Автухов // Knowledge. Education. Law. Managment. Nauka. Oswita. Prawo. Zaradzame. – 2016. – № 1 (13). – С. 127–135.
8. Кабмін ліквідував пенітенціарну службу. Коментар екс-глави ДПТСУ Старенького [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua.112.ua/video/kabmin-likviduvav-penitentsiarnu-sluzhbu-komentar-eks-hlavy-dptsu-starenko-197639.html>.
9. Шкута О.О. Алгоритм реформування Державної пенітенціарної служби України / О.О. Шкута // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2016. – № 36 (2). – С. 113–116.
10. Ягунов Д.В. Пенітенціарна система України: історичний розвиток, сучасні проблеми та перспективи реформування : [монографія] / Д.В. Ягунов ; Державна пенітенціарна служба України. – 4-те вид., перероб. та доп. – О. : Фенікс, 2011.
11. Бандурка О.М. Погляд на сучасну пенітенціарну систему України через призму її реформування / О.М. Бандурка // Державна пенітенціарна служба України: історія, сьогодення та перспективи розвитку у світлі міжнародних пенітенціарних стандартів та Концепції державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України, затвердженої Указом Президента України від 8 листопада 2012 р. № 631 : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 28–29 берез. 2013 р.). – К. : ДПТС України, 2013. – С. 42–45.

УДК 343.9

СФЕРИ АКТИВНОСТІ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ НА МЕЖІ ТИСЯЧОЛІТЬ

THE SPHERES OF ORGANIZED CRIME ACTIVITY IN UKRAINE ON BORDER OF MILLENNIUMS

Міняйло Н.Є.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
докторант Національної академії прокуратури України*

Стаття присвячена аналізу основних напрямів діяльності організованої злочинності в Україні на початку 2000-х років. Розглянуто різні сфери прояву організованої злочинності. Наведено офіційні статистичні відомості щодо виявлених злочинних організацій, які у них діють.

Ключові слова: організована злочинність, законодавство, зловживання, сфера діяльності, статистика, протидія.

Статья посвящена анализу основных направлений деятельности организованной преступности в Украине в начале 2000-х годов. Рассмотрены разные сферы проявления организованной преступности. Приведены официальные статистические сведения относительно выявленных преступных организаций, которые в них действуют.

Ключевые слова: организованная преступность, законодательство, злоупотребление, сфера деятельности, статистика, противодействие.

The article is sanctified to the analysis of basic directions of activity of the organized crime in Ukraine at the beginning of 2000th. The different spheres of display of the organized crime are considered. The official statistical information over in relation to the educed criminal organizations, that operate for them, is brought.

Key words: organized crime, legislation, abuse, sphere of activity, statistician, counteraction.

Постановка проблеми. Починаючи з кінця 90-х – початку 2000-х років організована злочинність в Україні отримує новий етап свого розвитку, що зумовлений низкою передумов, а ефективність роботи правоохоронної системи в цей час помітно послаблюється, чому сприяють тривалі та безсистемні реформування різних правоохоронних органів, нерідко з усуненням з її пріоритетів протидії саме організованій злочинності. Впродовж зазначеного періоду в суспільстві негативні наслідки діяльності організованої злочинності гостро відчуваються фактично кожною особою.

Паралельно із зниженням офіційних показників злочинності в країні спостерігається явне прагнення представників організованої злочинності до проникнення у владні державні органи різного рівня. Сприяє цьому й проведення протягом 2000-х численних виборів та перевиборів депутатів різного рівня, а також позачергових президентських компаній, зокрема, пов'язаних з подіями 2004-2005 років та «Помаранчевою революцією» в країні.

Стан дослідження. Питання, актуальні для визначення основних сфер діяльності організованої злочинності в Україні на межі 90-х та 2000-х років, розглядаються у дослідженнях таких фахівців, як А.А. Бова [6], В.М. Варцаба [12], В.М. Дрьомін [11], О.Є. Користін [3], І.Б. Медицький [2], Т.В. Мельничук [5], С.С. Мірошніченко [4], М.А. Погорецький [1], О.Л. Тимчук [13] та ін.

Виходячи із зазначеного, **метою** даної статті є огляд основних напрямів діяльності та визначення особливостей організованої злочинності в Україні на початку 2000-х років.

Виклад основного матеріалу. На початку 2000-х років громадськість все частіше вказує на недосконалість державного управління, неефективність діяльності правоохоронних органів та «злочинність влади», що не забезпечує реалізацію громадянами їх законних прав та інтересів.

Проникаючи в органи законодавчої влади й державного управління, у правоохоронні та судові установи, організована злочинність лобіює у них свої злочинні інтереси, посягаючи на цілий комплекс найбільш значимих соціальних цінностей [1, с. 99].

Як зазначає І.Б. Медицький, під час існування колишнього СРСР, коли була єдина державна ідеологія та одна політична партія, яка цю ідеологію впроваджувала в життя, неможливо було уявити собі ситуацію боротьби за владу численних політичних партій, активного протистояння між собою різних гілок влади (передусім законодавчої і виконавчої), участі в законотворчій діяльності осіб із сумнівним, а інколи і злочинним минулим. Політична нестабільність у державі, що спостерігалась в Україні, безпосередньо пов'язана із економічною та соціальною ситуацією в суспільстві. Політичні конфлікти нерідко тягнули за собою підриг міжнародних та міжрелігійних відносин, політичні фігури державного масштабу дозволяли використовувати для боротьби із своїми конкурентами суто кримінальні способи [2, с. 12].

Основою всіх найприбутковіших технологій збагачення в Україні був і залишається прямий або опосередкований перерозподіл державних коштів, засобів та майна, що відбувається законним шляхом (наприклад, через участь в обслуговуванні державних цільових програм, у процесах приватизації державних підприємств, шляхом одержання субсидій з державного бюджету тощо) або в незаконний спосіб. Концентрація кримінального капіталу призвела до заміни його власників «підпільно-цехового» та «бандитського» формату лідерами корпоративних бізнес-структур. Кримінально-олігархічна модель управління тіншовим сегментом ринку забезпечує формування економічного підґрунтя організованої злочинності та відтворення його як «кримінального бізнесу» [3, с. 78].

Організована злочинність намагається проникнути до найважливіших сфер життєдіяльності суспільства й держави – до органів влади й управління, встановити контроль над фінансово-промисловими групами, окремими підприємствами, суб'єктами підприємницької діяльності, лобіювати власні інтереси в законодавчих органах та органах державного управління. змінюються і пріоритетні напрямки діяльності організованих груп і злочинних організацій, мета яких – отримання значних доходів [4, с. 3].

Мельничук Т.В. слушно вказує на нестабільну динаміку злочинів у зовнішньоекономічній сфері, вчинених організованими злочинними угрупованнями. У 1996 р. таких злочинів було зареєстровано 64, у 1997 – 184, у 1998 – 133, у 1999 – 148, у 2000 – 54, у 2001 – 95 злочинів відповідно. При тенденціях стабілізації рівня організованої злочинності у зовнішньоекономічній сфері у 2005–2008 роках відбувається збільшення обсягів вартісних втрат від злочинної діяльності у цій сфері. При незначній, порівняно з іншими пріоритетними напрямками економіки, кількості злочинів у зовнішньоекономічній сфері, темпи зростання вартісного обсягу злочинної діяльності були другими після приватизаційної сфери. Середня вартість предметів контрабанди по одній справі зросла з 1,4 млн грн у 2006 р. до 3,1 млн грн. у 2007 р [5, с. 10–11].

З метою отримання контролю над новими державними об'єктами організована злочинність в Україні широко почала використовувати недосконалість ринку обігу цінних паперів задля рейдерського захоплення функціонуючих підприємств. Так, громадська організація «Антирейдерський союз підприємців України» зазначає, що лише протягом чотирьох з половиною років в Україні було організовано 2,5 тис. рейдерських атак. Урядом була створена Міжвідомча комісія з питань протидії неправному поглинанню та захопленню підприємств, лише станом на липень 2007 р. на її адресу надійшло понад 250 заяв із приводу недружніх поглинань і захоплень [6, с. 16–23]. За даними МВС України, у 2006 р. у Києві було зафіксовано 28 рейдерських захоплень [7].

Крім того, громадськості стають відомими численні зловживання на ринку землі за участю пред-

ставників організованої злочинності. Як заявляв тогочасний міністр внутрішніх справ України Ю. Луценко, ефективнішої боротьби з незаконним обігом землі перешкоджає абсолютно недосконале законодавство, яке дозволяє десятками способів розкратити землю, безконтрольність чиновників державного апарату, зокрема районних і обласних державних адміністрацій, підпорядкованих Президентові України, а також відсутність перевірок за обліком МВС при призначенні на керівні посади в органах управління в земельній сфері, що призводить до проникнення членів організованих злочинних угруповань в керівництво цією галуззю. «Зокрема, йдеться про львівську організовану злочинну групу «Морди», яка давно «перебралася» в столичні керівні кабінети». На численні зауваження громадськості щодо бездіяльності правоохоронних органів, ним же зазначається таке: «Якщо когось цікавлять справи більшого калібру, то будь-ласка: за матеріалами УБОЗ Генеральною прокуратурою порушені кримінальні справи відносно бандитської групи Капітонова (відомого, як Капітошка), заарештовані члени банди, які дають свідчення. На основі цих свідчень слідчі прокуратури усунули із займаної посади голову Держкомзему України і висунули йому звинувачення» [8].

Корумповані представники органів влади й управління з метою створення сприятливої атмосфери для діяльності підконтрольних комерційних структур не лише сприяють їх злочинній діяльності, а й свідомо блокують дії нормативно-правових актів щодо боротьби з організованою злочинністю та корупцією, вносять дезорганізацію в роботу правоохоронних органів, підприємств та організацій, поглиблюючи правовий нігілізм у суспільстві [2, с. 62].

Продовжує зростати й незаконний обіг наркотичних засобів (наркобізнес) в країні, що впливає на збільшення кількості хворих на наркоманію, розростання корисливо-насильницької злочинності. Українська організована злочинність також у своєму розвитку враховує й особливості функціонування, продиктовані географічним розташуванням України. Так, Україна знаходиться в центрі Європи, тим самим займаючи досить вигідну позицію на рубежі багатьох транспортних шляхів поставок заборонених товарів та послуг між Європою та Азією. Користуючись цим чинником, українська організована злочинність зайняла власне місце серед постачальників не лише нелегальних мігрантів й транзиту наркотиків, а й торгівлі людьми. Ще одним із чинників зростання рівня організованої злочинності у різних сферах життєдіяльності є нелегальна міграція, що стала загрозою національній безпеці багатьох країн, у тому числі й Україні. Незважаючи на те, що на початку 90-х р. в Україні нараховувалось до 100 тис. нелегальних мігрантів, їх потік продовжує зростати. Так, у 2004 р. було затримано 9 945 осіб, у 2005 р. – 17 948 осіб, у 2006 р. – 25 782 осіб, за 6 міс. 2007 р. – 20 256 осіб.

Протяжність українських кордонів використовується для активної контрабанди різного роду товарів

та послуг не лише прямо заборонених, а й тих, щодо яких державою встановлено особливі правила та умови. Поширення незаконного обігу вогнепальної зброї як один з найбільш «перспективних» напрямів діяльності організованих злочинних угруповань поряд з торгівлею наркотиками, людьми, контрабандою та проституцією сприяє процвітанню так званого «чорного» ринку зброї. Незаконна торгівля зброєю стає все більш прибутковим злочинним промислом. Наша держава є територією для транснаціональної злочинної діяльності у сфері незаконного обігу зброї та боєприпасів, адже частка злочинів проти громадської безпеки в загальній структурі злочинності у 2009 р. становила 2,6% (було вчинено 11 437 злочинів). Водночас у структурі злочинності проти громадської безпеки незаконне поводження із зброєю є найбільш поширеним злочином та становить їх більшість. У 2002 р. цей показник становив 95,9%, 2003р. – 95,6%, 2004 р. – 96,7%, 2005 р. – 97,5%, 2006 р. – 97,7%, 2007 р. – 97,9%, 2008 р. – 98,1%, в 2009 – 97,7%. Отже, частка незаконного поводження із зброєю у структурі злочинів проти громадської безпеки зросла на 2,2%

На сьогодні Україна залишається й країною транзиту зброї. За даними Державної прикордонної служби України, протягом 2007 р. лише при перетині кордону вилучено 658 одиниць зброї, боєприпасів – 16 693 шт., вибухових речовин – 9,68 кг; протягом 2008 р. вилучено 617 одиниць зброї, боєприпасів – 26 868 шт., вибухових речовин – 79,16 кг. За даними прес-центру Служби безпеки України, протягом 2008 р. вилучено 93 одиниці вогнепальної зброї, 4 502 боєприпаси та майже 83 кг вибухових речовин. Лише в січні 2009 р., за повідомленням Національної радіокомпанії України, працівники Державної прикордонної служби затримали 1,5 кг вибухівки, 43 одиниці зброї та 550 боєприпасів, а також майже 27 кг наркотиків і психотропних речовин. Водночас зазначені офіційні дані не повною мірою відображають реальне становище ринку зброї на території України.

Впродовж останнього десятиліття Україна завоювала репутацію одного з найбільш активних постачальників незаконної стрілецької зброї у світі. Це одна з декількох країн Східної Європи, яка знайшла в торгівлі зброєю джерело прибутку. За 2000–2010 рр. українська військова промисловість зросла в десятки разів й експортувала зброї на 4,5 млрд. дол. США [9, с. 1, 9].

Багата культурна та духовно-релігійна історична спадщина України зумовлюють також активну торгівлю представниками організованої злочинності предметами мистецтва, пам'ятками культури та іншими дорогоцінностями, зокрема іконами, на світовому чорному ринку.

Досить динамічно в цей час в Україні почав розвиватись і гральний бізнес, що, як відомо, є одним з «класичних» способів відмивання «брудних коштів» організованою злочинністю. Індустрія азартних ігор у світі є великим і прибутковим бізнесом. Обсяг світового ринку азартних ігор за 2007 рік, за оцінками

консалтингової компанії GBGC, становив 74 млрд. дол. США. На жаль, достовірна статистика ринку азартних ігор на сьогодні відсутня. Однак за оцінками соціологів і маркетологів, у сферу азартних ігор залучено до 20% дорослого населення країни, котре витрачає на них понад 1 млрд. дол. на рік. Таким чином, обсяг ринку азартних ігор в Україні можна оцінити в 1–1,5 млрд. дол. на рік. При цьому загалом на ринку азартних ігор, за оцінками на початок 2008 року, легальний сектор становив приблизно 40%, нелегальний – 60% [10].

Разом з тим, як зазначає В.М. Дрьомін, із початку 2000 р. спостерігалось досить стійке зниження рівня злочинності в країні, що може бути пояснено особливостями нового порядку реєстрації злочинів, введенням у дію у 2001 р. КК України, в якому було декриміналізовано діяння, які раніше вважалися злочинними, а також ступенем активності правоохоронних органів. У цілому за 2003–2008 рр. кількість групових злочинів зменшилася з 69 550 до 27 976, тобто у 2,5 рази. У 2008 р. цей показник скоротився по відношенню до 2007 р. на 12,7%. Слід зазначити, що така ж тенденція була властива груповій злочинності неповнолітніх. Якщо у 2002 р. було зафіксовано 7626 таких злочинів, то у 2008 р. – 2424, тобто в 3,1 раза менше. У 2008 р. відбулося зменшення цих злочинів на 18,4% [11, с. 552].

Згідно з даними статистичної звітності МВС щодо виявлених злочинних організацій, то їх кількість у 2003 році становила 23 організації, 34 організації у 2004 році, 21 організація у 2005 році, 7 організацій у 2006 році, а кількість зареєстрованих у країні злочинів протягом 1995–2008 рр. зменшилася з 641 860 до 384 424 (на 59,8%), але кількість заяв та повідомлень про злочини зросла з 1 806 419 до 2 874 355 (на 63,3%) [7].

Так, підрозділами по боротьбі з організованою злочинністю у 2000 році було виявлено 10351 злочин, у 2001 році – 8169, у 2002 році – 6467. Тільки у 2002 році було виявлено 722 організовані групи і злочинні організації. Причому 531 група загальнокримінальної спрямованості, 191 – економічної

спрямованості, 29 – з корумпованими зв'язками, 21 – з міжнародними. Згідно з аналізом роботи судів загальної юрисдикції в 2001 році за даними судової статистики за злочини, вчинені організованими групами було засуджено 953 особи. Необхідно зазначити, що удосконалюється механізм та способи вчинення злочинів, використовуються найбільш завуальовані форми злочинної діяльності, поліпшується технічна озброєність злочинців, виникають нові види злочинів [12, с. 1].

На штучність ситуації із зниженням рівня злочинності у період 2004–2009 рр. вказує й О. Л. Тимчук і пояснює це поправками до законодавства, які змінили методіку обчислення шкоди в майнових злочинах (насамперед – проти власності), значна частина яких завдяки цьому перейшла до категорії адміністративних правопорушень [13, с. 223–231].

Висновки. Таким чином, розглянувши основні характеристики щодо діяльності організованих злочинних груп в Україні за цей період, можна стверджувати, що він характеризується досить впевненим самоствердження організованої злочинності в Україні. Зменшення офіційних даних щодо показників з вчинених на території країни злочинів є переважно штучним та не відображає усієї повноти діяльності організованої злочинності та сфери її активності.

На початку 2000-х років українська організована злочинність не лише зміцнила свої позиції у таких сферах діяльності, як нелегальна міграція й торгівля наркотиками, а й стала однією із країн-лідерів у незаконному обігу зброї у світі.

Організована злочинність, зміцнюючи свої взаємовідносини із владними структурами держави, активно розпочала використовувати для власного збагачення й інші доступні сфери. Серед таких варто вказати на незаконне заволодіння уже існуючого чужого бізнесу за допомогою рейдерства, різноманітні зловживання та ринку землі та у сфері приватизації. За допомогою розширення нових сфер своєї активності організована злочинність й надалі формує значний капітал, що призводить до необхідності «відмивання» нею «брудних коштів».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Погорецький М.А. Організована злочинність в Україні: тенденції розвитку та заходи протидії / М. А. Погорецький // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2007. – Вип. 16. – С. 99–110.
2. Медицький І.Б. Вплив соціальних факторів на злочинність в умовах становлення незалежної Української держави: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Ігор Богданович Медицький / . – Київ : Б.в., 2007. – 20 с.
3. Користін О.Є., Чернявський С. С. Організована економічна злочинність в Україні: сучасний стан і стратегія протидії / О. Є. Користін, С. С. Чернявський // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2011. – № 1(1). – С. 78–88.
4. Мірошніченко С.С. Головні напрямки діяльності органів прокуратури України з попередження організованої злочинності: автореф. дис... канд. юрид. наук / С. С. Мірошніченко. – Київ : Б. в., 2007. – 21 с.
5. Мельничук Т.В. Організовані форми злочинної діяльності у зовнішньоекономічній сфері: кримінологічне дослідження [Текст] : автореферат дис... канд. юрид. наук : 12.00.08 – кримінально-правознавство; кримінально-виконавче право / Т. В. Мельничук. – Одеса : Б. в., 2009. – 20 с.
6. Бова А.А. Соціологія організованої злочинності: окреслення предметної галузі / А. А. Бова // Український соціум. – 2003. – № 1 (2). – С. 16–23.
7. Стан та структура злочинності в Україні. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.npu.gov.ua/uk/doccatalog/list?currDir=67108>
8. Луценко о земле, взятках, Ющенко и ОПГ "Морды". [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.unian.net/politics/164475-lutsenko-o-zemle-vzyatkah-yuschenko-i-opg-mordyi.html>
9. Міняйло Н.Є. Транснаціональна злочинна діяльність у сфері незаконного обігу вогнепальної зброї: кримінально-правове та кримінологічне дослідження : автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Ніна Євгенівна Міняйло. – Київ : Б.в., 2012. – 20 с.

10. Бураковський Ігор, Науменко Дмитро Гральний бізнес в Україні: потрібна ефективна система регулювання". [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://gazeta.dt.ua/ECONOMICS/gralniy_biznes_v_ukrayini_potribna_efektivna_sistema_regulyuvannya.html

11. Дрьомін В.М. "Офіційна" та фактична злочинність: кримінологічний аналіз / В. М. Дрьомін // Актуальні проблеми держави і права. – 2012. – Вип. 68. – С. 550–559.

12. Варцаба В. М. Розслідування злочинів організованих злочинних груп (тактико-психологічні основи) [Текст] : Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Варцаба Василь Миколайович ; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2003. – 20 с.

13. Тимчук О. Л. Злочинність в Україні: сучасний стан, тенденції, детермінація // Вісник ЗНУ. Юрид науки. – 2012. – № 2. – С. 223–231.

УДК 343.36

ЗМІСТ ОСНОВНИХ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ІНСТИТУТІВ ЗА ТВОРОМ О. СОЛЖЕНИЦІНА «АРХІПЕЛАГ ГУЛАГ»¹

CONTENTS OF MAJOR CRIMINAL LEGAL INSTITUTIONS THE WORKS OF SOLZHENITSYN „THE GULAG ARCIPELAGO”

Сийплові М.В.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінально-правових дисциплін
та міжнародного кримінального права
Ужгородського національного університету*

У статті досліджується зміст основних кримінально-правових інститутів за твором О. Солженіцина «Архіпелаг ГУЛАГ», який охоплює значний період з 1918–1956 рр. життя радянських людей і в якому розкривається репресивний зміст політики радянської влади та її вплив на конкретні людські долі. Дається оцінка засобам та методам застосування кримінального законодавства радянською владою в окреслений період. Розглядаються поняття злочину та підстави притягнення особи до кримінальної відповідальності, інститут вини та покарання, розкривається значення співвідношення права та політики – політики та закону.

Ключові слова: О. Солженіцин «Архіпелаг ГУЛАГ», брехня, обман, притягнення особи до кримінальної відповідальності, вина, покарання, політика, право, закон, неповнолітній, притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності, кримінальна відповідальність, невинна особа, слідчий, прокурор, кримінальне законодавство, спосіб вчинення злочину.

В статье исследуется содержание основных уголовно-правовых институтов по произведению О. Солженицына «Архипелаг Гулаг», который охватывает значительный период с 1918–1956 годы жизни советских людей и в котором раскрывается репрессивное содержание политики советской власти и ее влияние на конкретные человеческие судьбы. Дается оценка средствам и методам применения уголовного законодательства советской властью в определеннный период, описанный в произведении О. Солженицына «Архипелаг Гулаг». Рассматриваются преступления и основания привлечения лица к уголовной ответственности, институт вины и наказания, раскрывается значение соотношения права и политики – политики и закона.

Ключевые слова: А. Солженицын «Архипелаг ГУЛАГ», ложь, обман, привлечение лица к уголовной ответственности, вина, наказание, политика, право, закон, несовершеннолетний, привлечение заведомо невинного к уголовной ответственности, уголовная ответственность, невинное лицо, следователь, прокурор, уголовное законодательство, способ совершения преступления.

The article is devoted to the book of A. Solzhynitsyn "The GULAG Archipelago" main contents of criminal institute, which covers the significant period of 1918–1956 (Soviet period) and in which the content reveals the repressive policies of Soviet power and its impact on specific human destiny. The means and criminal law methods of Soviet authorities' application during the period are described there. The concepts of offense and the grounds of bringing the person to criminal liability, the institute of guilt and punishment are analyzed in this article. According to this item the meaning of law and politics – politics and law is revealed in this thesis.

Key words: O. Solzhenitsyn, "The GULAG Archipelago", lies, deception, bring the person to justice, guilt, punishment, revolutionary expediency, revolutionary justice, politics, law, juvenile, obviously innocent, criminal liability, innocent person, prosecutor, criminal law, modus operandi.

¹ Мірило, характер, зміст та коло проблем, описаних в цьому творі, дає всі підстави вважати його народною трагедією. Саме цей термін ми маємо намір вживати при викладенні матеріалу.